

իրաք Բ'նչ կ'ըսէ որէսքը, օրէսքը կնոջ վիզը շուան մի կ'անցունէ, զոր կը սեղմէ և կը թուլցնէ քսու հարիխն, ծըրսպացի ամէնէն քաղաքացիթեալ ազգին օրինաց առջեւ Բ'նչ է կին, եթէ ոչ ամուսնոյն ստացուածքը: Ոչ նախաձեռնութեան իրաւոնք ունի, ոչ կամք, ոչ իշխանութիւն, ոչ ալ բաղրբեու թայլառութիւն՝ երբ սիրու կ'արիւնի, երբ միզաք կ'ապօտամիք:

Ամենայն բողոք յափշտակուած իրաւոնցը նկատմամբ, ոճիր մ'է. իւր բաժինն է լուսթինը Վայելից մասին այժմ իւր վրայ բացարձակ առաւելութիւն, իսկ պատույ մօսին հաւասարութիւն ունի, մահաւանդ կնոջ համար առաւելութիւն իսկ կայ պատօւելու մասին: Օրենքը ներում կը չնորդէ արանց մոլովթեանց, մինչեւ կնոջ ամենափորփի յանցանքը կը պատէ խստիւ: Օրենքը կը փոխուի զննացան ճիւղերու մէջ՝ կը չնորդէն կամ՝ կը սանձահարեն ըստ հարկին, բայց կնոջ մերաբերեալ բարյական ուղղունքը նոյնը թաց միշտ, այսինքն այժմ անձնիշիւն, կինն սարուի:

Այն սկզբունքն, որ իւրոպական աշխարհ էին մէջ կը հաշակուին՝ այօնիքն ազատութեան և հաւասարութեան սկզբունքները, պարզապէս ահազին բաներ են: Բ'նչ տեսակ հաւասարութիւն է այդ որ առ ոսս արանց կը գնէ մարդկութեան էօս մասը. Բ'նչ է այդ ազատակիւնն որ կը դրէէ կինչ բողքեցիւ, դորձելու, ձեռնարկելու կարողութենքն: Բ'նչ է այդ ոյժն որ կ'ըսէ արանց «գործէ՝ աներկելիոց, ազատ ես»: Իսկ կանանց, «Եղման ներդ փայֆայէ անմուռնչ»* ՖՇ այց բանութեան ոյժն որ անձնն կը յատկացնէ ինչ որ իւր ստացուածքը չէ և կը վայելէ զայն: Ինչ փոյթ իրեն եթէ յափշտակութիւն մ'է ըբաժն, Բ'նչ փոյթ այլոց առասուըքն և տառապանքը, և այն ցասամն որ կը մննչ առանց սակայն ձայնը բարձրացնել կարենալու: զի լուսու պիտի հարկազրեն այդ յանցունքն բերանն՝ ըսելով «Մ'նդէ ձայնդ, զի կին ես զու՝ և չէ արուած քեզ վայելել ինչ, որ մեր առանձին սեփականութիւնն է: ինամէ զառակինը, ժառայէ մեր հաճոյից»:

Այս պայմաններու մէջ, այդ բարյական

նուաստ ճնշման ներքեւ է, ճնշում՝ որ զիին կ'այլակեպէ, որ մարզիկ կը զատին կանանց բանականութեան, սրտին, կարողութեան, հանգամանաց և կրիցն տստինանը, և կ'արձակնեն անոր գմբ աղետալի վճիռը՝ խեղճ մարդկութիւն:

Երբ Հաւասարութիւնը սիրէ երկու սեռն մէջ, այսինքն վայելից և պատմոյ, աշխատիւն և վայձատրութեան հաւասարութիւնը, այն համար, այն համանակ շղթաները կը ջախնակի, սոտքը կը զարդի և ընկերութիւնը կը շահէ հաւասարակշռութեան մէջ ինչ որ կը կորսնցնէ անամսական ոյժերու անհաւասարակութեան մէջ, և այդ հաւասարակշռութենէ կ'արտապրի ներդաշնակութիւնը, ներդաշնակութենէն յառաջդիմութիւնն, և յառաջդիմութենէն նշմարիս լրաւարութիւնն, որ մոտարական և բարոյական ոյժերու ամբողջութիւնն է:

(«ՄՊԵՏԱ» Էջ 155-160)

ԳԵՂԵՑԻ ԽՍՏԱՐ ԽԾԱՐ ԽԲ

Ա Ա Ա Ս Ք Ք է կանց է, մինչ կասկածն՝ երկարատեւ և անզութ օրհաս մի: անմեղութիւնը հաւատը է, իսկ փորձառութիւնը՝ կասկած:

* *

Կեանքը հակապատկերաց շարք մ'է: Գեղեցկարոյը ծաղկան մծաւ որ զեզ երկինք կը նայի: կը տեսնես ուրիշ մ'որ զալիհահար և զիկինը զետինը կը ծորի: կը զիտես մերձ մատին արտասուքը, մերձ կենաց մահը:

* *

Արբ կնոջ զեղեցկութիւնը կը սիրեն, իսկ կինն հոգի մի կ'ողէք պաշտել:

* *

Թշուառութեան՝ ինչպէս գոհունակութեան մէջ՝ որեւէ ընկեր միիթարութիւն մ'է: առաջին պարզապիշն մէջ կարծես թէ ցաւը կը սփոփի, իսկ երկրորդին՝ կը կրինապատկոփ:

Մարդու շատ բարձր հոգի ունենալու է
երբ Կրիչյին ծառացյելու կ'աշխատի, մինչդեռ
իւր սիրուը կու լայ, կ'արինի, և ինքն իսկ
միիմարտեմիեան կը կարուաի:

Աղնին Հոդիներն ոչ այնշատի ինքզինքնուն
համար Թ'ապրին պրատի այսց :

Աղնիւ հոգիներու հաճոյքն սիրել է, և պատրանքն անոնց համար մահուափ ոժնդակ է:

Աիրազ զարմանալի հակառակիւներ ու
նի, որոնց անկարեցի է թափանցել:

Անսիիզն մարդիկ կան ողբ սրտերոց հետ
կը խաղան՝ ինչպէս տղայց իրենց խաղալիկ-
ներում հետ, զորս քիչ ժամանակ վայելե-
լին վերջը, կը ջախջախնեն մէկ կորմ նե-
տեղով, զնարանորս ստանալու ակնկալու-
թեամբ:

87
Տղայր կը կարծեն թէ մահն օտարաց
համար է, և երբէք շն կրնար ըլքանկ թէ
մահն իրենց մերժականերուն եւս կրնայ
մոռտենալ:

Ստեղծելը ներկան է, հաստատելը ապա-
ան:

Он же в *Истории*...

ՀԱՆԴԵՍ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՐԱՋՆՈՐԴ. Ա-
ԿԱՀԻՆՔԻՆ ԵՐԿՐՈՒԹՅՈՒՆ
1900. Տպ. Եղան կ. Գեր-
աշբան. կ. Պոլիս գիշե-
է և առնենան:

ԿԱՆԱՆՑ ՆԵՐԿԱՍ ՊՐԵ-
ԹԵԱՏՐ ԹԱՐԳԻՆ ԳՐԵԿ Պ.
ԹԵՂՔԻՐԱԿԸ ԹԱՐԳԻՆ. Վ
ԼԵ-ԱԽԱՆ. 1900. Տպ. Յ. Գ.
ԳՐԱՎԱՆԱՐԵԿԱՆԻ. ԲԱԴՐԱ-
ԳԻՒՆԻ Է. 15 եռունի

ՆՈՐ ԸՆԹԵՒՑԱՐԱՆ. Վ.
տարի Յօրենց 8. Կ.
Գրանցումներ Ցագ Գըշէն
Նկազութ Աշխատա 4200:
Գինն է 1 Տրո:

ՅՈՒ ԵՐԱԱԾ (QUO VA-
DIS) ԿՐԵՑ ՀԻ ՍԱԼԻՇԽԵ.
Քարպատ. Առաջ Լիոնիութեա-
թէքիւհ. Տաշ. Ա. Գ. Բա-
սիկանացէլ 1898. Գրին է
1 մայ. 50 կըու.

ւանդելու հղանակի :
Մեր մէջ տանենք ամելի՝ Կորպսիկան բեզու-
ներէն եռակ գտնողն՝ բաշխերէն լցում է,
արդ մեծ ջանք կը տեսնուի նաև Անդու և
Գերմ. Եղանակ ընչափ է. և մեր մատուց-
անդշիերէնի համար ամելի թուով դրեք հրա-
տառաւած է, առ թէ պրմաներէնի համար. և

այս ընկալուն էր, քանի որ մենք առեմ անդի կացւույն հետ յարաքերն ութիւն ունեցած ենք, քանի թէ զերմանացւոյն, և բայց աստի անպղփառ բարբառ ազգաց միշտ առելի սուսաք թւով գտղթական ունեցանք քան միշ գերանին ունիք էքչ, ուր մեր պատամթ շտամ աննշան է: Անզ համար կարերու ըլլալով անդղիքին են, ներկայի բաւական թուուի գերականութիւններ ունիք քիչ են մատանական մէջ նոյն գերականութիւններ հրատարակուեցան: Անդրիկոյ մեր գալ դութիւն մի տարի առաջ, հրատարակեց մի ընտիր անցդու գերականութիւն և առանուն կոկիկ բառապահ մըս բայց առողջ աւելիք պահմանափառ երեցան առաջացի հայ գալութիւն համար, և ներկայի քամիթեան զորդակացութիւնը նոյն լիզուն ուսուցացն համար իրքեւ առաջնորդ, կը հրատարակէ նոյն գերականութիւնը ուրան նոպատակն է առանց զառատուի աւանդել նոյն լիզուի ուսուցի: Այս կամացիքը յօրինած է և թիւրակն ոյն աշխատակից Յ. Վարդակական կամացիքը:

